

แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

Potential Development of Community Enterprise Suchawadee in Prik, Sadao District, Songkhla

คณิดา ไกรสันติ^{1*} และรัสมนต์ คำศรี²

Kanida Kraisanti^{1*} and Russamon Kumsri²

^{1,2} อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ

^{1,2} Lecturer, Business Computer, Hatyai Business School, Hatyai University.

* Corresponding author, E-mail: kanida@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี และศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มแปรรูปสมุนไพรบำรุงผิวจากสารสกัดธรรมชาติ ภายใต้แบรนด์ “สุชาวดี” วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ ผู้นำกลุ่ม สมาชิกและผู้มีส่วนร่วมในกลุ่ม และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน จำนวน 30 คน และการสนทนากลุ่มจากตัวแทนผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ SWOT Analysis ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดีมีศักยภาพด้านผู้นำและการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ ผู้นำกลุ่มมีการสนับสนุนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และการดำเนินงานในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ด้านการผลิต มีแหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่น เป็นการลดต้นทุนในการผลิต มีการควบคุมคุณภาพสินค้าผ่านตามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เครื่องหมายรับรองฮาลาล และองค์การอาหารและยา (อย.) จนผลิตภัณฑ์ได้ระดับ 4 ดาว ด้านสมาชิกและชุมชนมีรายได้เสริมและมีการจัดสรรเงินปันผลให้กับสมาชิกเป็นรายปี และผลกำไรบางส่วนนำมาทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิก

แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา พบว่า หน่วยงานภาครัฐควรให้การส่งเสริมด้านการตลาดสนับสนุนด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ จัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น ด้านเงินทุนควรสนับสนุนแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องจักรในการผลิตสมัยใหม่ ด้านการจัดการความรู้และข้อมูล ส่งเสริมการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการผลิต การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สมุนไพรท้องถิ่น ให้แก่ผู้สนใจในชุมชน เพื่อถ่ายทอดไปยังสมาชิกรุ่นต่อไป ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ส่งเสริมการศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมและสร้างความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันทั่วประเทศ ให้มากขึ้น

คำสำคัญ: วิสาหกิจชุมชน ศักยภาพ แนวทางการพัฒนาศักยภาพ

Abstract

The objective of this research was aimed to study the evaluation of the potential for management in Community Enterprise Suchawadee and Potential Development of Community Enterprise Suchawadee in Prik, Sadao District, Songkhla which is a community of the extract processing of Thai herb for natural skincare, under the brand name of "Suchawadee". The researcher conducted the fieldwork survey and in-depth interviews with group leader, group members, the participants in this community and person in charge of the community development that a total of 30 people and focus groups involving representatives from the 10 people with using the content analysis method and SWOT Analysis. The result revealed that Community Enterprise Suchawadee has the potential leadership and self-management systematically. Group leader are encouraged members to participate in the targeted direction and implementation plan to develop community enterprise. The production has supply sources locally which reduces production costs and has products quality control on Community Standard, Halal certification and the Food and Drug Administration (FDA). Finally, the products have a 4-star. The members and the community have extra income and dividends are allocated to group members annually and some of the profits were made public to build the morale of the group members.

Potential Development Community Enterprise Suchawadee found that government agencies should promote marketing support, product design and packaging. Supply channels to increase its memory unit. The funding should support low-interest loans. For the purchase of equipment and machines in modern manufacturing. The management of knowledge and information. Promote training in knowledge production. Conservation of traditional knowledge local herbs For those interested in the communities. To convey to the members of the next generation. The interaction with the outside Further study Events And partnerships between communities across the country that produces more of the same.

Keywords: Enterprise, Potential, Potential Development

บทนำ

ศักยภาพทางด้านจัดการของชุมชน มีความสำคัญและมีผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ชุมชนจะเข้มแข็งได้ต้องเริ่มจากการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน ซึ่งแนวทางหนึ่งในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชน คือ วิสาหกิจชุมชน (Enterprise) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศ ประการหนึ่งคือ การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพ และความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้า บริการ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้าง

อาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่ชุมชน รวมทั้งสร้างระบบบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เกิดขึ้นจำนวนมาก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี หมู่ที่ 11 ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เป็นอีกกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านหมู่บ้านบางแห่ง เมื่อปี พ.ศ. 2544 ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนมังคุด และสวนลองกอง ซึ่งประสบปัญหา ราคาพืชผลทางการเกษตรลดลงและภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ชาวบ้านจึงได้รวมกลุ่มกันเพื่อจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร โดยมีเงินออมทรัพย์ของทางกลุ่ม และเริ่มผลิตผลิตภัณฑ์ ประเภทบำรุงผิวและความงาม และใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น เช่น ต้นมะหาด มังคุด และน้ำมันแพะ นำมาสกัดสารสำคัญที่อยู่ในสมุนไพรมาใช้บำรุงผิวพรรณเพื่อความงาม เริ่มแรกผลิตสินค้าจำพวกยาสระผมและ สบู่ นำออกวางขายในงานโอท็อปจังหวัด และสถานที่อื่น ๆ ต่อมาสินค้าเริ่มขายดี โดยได้รับการสนับสนุน เงินทุนบางส่วน อุปกรณ์การผลิต และการศึกษาจากองค์การบริหารส่วนตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสะเดา รวมทั้งสมาชิกในกลุ่มได้เข้าอบรมและศึกษาหา ความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปัจจุบัน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี มีสมาชิกจำนวน 11 คน และผู้มีส่วนร่วมในชุมชนประมาณ 20 คน และเป็นที่ ประจักษ์จากการดำเนินการที่ผ่านมาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ที่สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับการคัดสรรในระดับประเทศ เป็นผลิตภัณฑ์ระดับ 4 ดาว ประจำปี 2553 ตาม โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP Product Champion) จังหวัดสงขลา ประเภท สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ปัจจุบันทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดีมีผลิตภัณฑ์จำนวน 17 ชนิด ได้แก่ โลชั่น น้ำมันแพะ สบู่เหลวผสมน้ำมันแพะ สบู่ก้อนผสมน้ำมันแพะ สบู่ก้อนเปลือกมังคุด-น้ำมันแพะ สบู่เหลวและ สบู่ก้อนมะหาด โลชั่นนมแพะผสมมะหาด โทเนอร์ ครีมบำรุงผิวสูตรกลางวัน ครีมบำรุงผิวสูตรกลางคืน ครีมบำรุงรอบดวงตา เซรั่มผสมทองคำ เกลือซ์ขัดผิวธรรมชาติ สมุนไพรพอกหน้า-ขัดผิว มาร์คหน้าทองคำ น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น น้ำแร่ธรรมชาติ และแชมพูผสมครีมนวดผม โดยผลิตภัณฑ์ทุกชนิดได้ผ่าน มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และ องค์การอาหารและยา (อย.) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว(สมบูรณ์ ทวีใจ. สัมภาษณ์. 2558, 12 มกราคม)

จากความสำเร็จข้างต้น ได้เห็นถึงความชัดเจนของประเด็นการจัดการกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ ระดับหนึ่ง ในขณะที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ บางแห่งกลับประสบความล้มเหลว จึงทำให้ผู้วิจัย ต้องการศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี โดยครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ของการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และศึกษาแนวทางการ พัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เพื่อนำไปเป็นแนว ทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.ศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
- 2.ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัด

สงขลา

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้ให้คำนิยามคำว่า “วิสาหกิจชุมชน” (Small and Micro community Enterprise--SMCE) หมายถึง การประกอบการขนาดเล็ก และขนาดจิ๋ว เพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งพาตนเอง และความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน ทุน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม ให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน ยังประโยชน์ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก ทั้งยังกล่าวว่า วิสาหกิจชุมชน เป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการผลิต (Production Factor) การผลิตถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในการดำเนินวิสาหกิจชุมชน การผลิตที่ดีควรเป็นการผลิตที่ตรงเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งในการผลิตของชุมชนนั้นหากเป็นการผลิตที่อาศัยวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น จะทำให้ต้นทุนอันเกิดจากการจัดหาวัตถุดิบลดลง ดังนั้นชุมชนจึงจำเป็นต้องพิจารณาให้ได้ว่าชุมชนของตนเองนั้นมีความได้เปรียบในการผลิตสินค้าใด ความได้เปรียบนี้มีได้หมายความว่าเฉพาะความได้เปรียบในการจัดหาวัตถุดิบเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความได้เปรียบในด้านทักษะในการผลิตด้วย ชุมชนจึงต้องคำนึงถึงระดับของเทคโนโลยีในการผลิตที่ชุมชนมีอยู่ ซึ่งโดยปกติแล้วการผลิตในระดับชุมชนนี้มักเป็นไปโดยอาศัยเทคโนโลยีอย่างง่ายไม่สลับซับซ้อน

2) ปัจจัยด้านการตลาด (Marketing Factor) การตลาดเป็นปัจจัยที่สำคัญและสัมพันธ์กับปัจจัยการผลิต ทำให้ปัจจัยด้านการตลาดมีส่วนสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน การจัดการตลาดนั้นมิได้เป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ หากแต่เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนที่จะช่วยเหลือกันในการแสวงหาช่องทางการตลาดเมื่อมีโอกาส ยิ่งสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถหาตลาดรองรับที่แน่นอนได้ ไม่เพียงแต่จะเป็นผลดีต่อการผลิตที่ไม่ทำให้สินค้าเหลือค้างสต็อก แต่ยังเป็น การสร้างมูลค่าในตัวเองให้แก่สินค้าได้อีกด้วย

3) ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ (Leadership Factor) ผู้นำชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดบทบาทของสมาชิกในชุมชนและนโยบายของการดำเนินกิจกรรม ดังนั้นการที่ชุมชนใด ๆ มีผู้นำชุมชนที่มีความพร้อมในการเป็นผู้นำและความพร้อมที่จะสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น รวมถึงการเผชิญหน้าและต่อสู้กับปัญหา จึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้นำที่สามารถสร้างแรงจูงใจและสามารถทำให้ชาวบ้านรวมพลังกันในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนให้สำเร็จลุล่วงไปได้จึงเป็นฟันเฟืองในกลไกที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนการดำเนินวิสาหกิจชุมชนให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น

4) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก (External Interactive Factor) ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ชุมชนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ไม่ว่าจะเป็นการมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ หรือบุคคลอื่น ซึ่งในการมีปฏิสัมพันธ์นี้มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งนี้ชุมชนต้องเรียนรู้และประเมินให้ได้ว่า การเข้ามามีปฏิสัมพันธ์นั้นเป็นไปในลักษณะใด ชุมชนควรมีการ ประชุมปรึกษาหารือกับสมาชิกถึงการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์จากภายนอกอย่างสม่ำเสมอ

5) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (Participation Factor) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมนี้พิจารณาทั้งการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชน และการมีส่วนร่วมของสถาบัน องค์กร หรือหน่วยงานภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนถือเป็นหัวใจหลักในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากเป้าหมายสำคัญของการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนก็คือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นให้ชาวบ้านหรือคนในชุมชนเป็นเจ้าของหลัก นับตั้งแต่การสมัครเป็นสมาชิก การมีส่วนร่วมในการถือหุ้นซึ่งมีส่วนสำคัญต่อกระบวนการสะสมทุน ยิ่งชาวบ้านให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมมากเท่าใด ความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมก็ยิ่งมีโอกาสขยายมากขึ้น

6) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Management Factor) การบริหารจัดการนี้มีได้ครอบคลุมเฉพาะในส่วนของโครงสร้างและรูปแบบการบริหารจัดการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการจัดการจัดให้มีการพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในส่วนของการบริหารจัดการนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องดำเนินการอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบการบริหารงานได้ตลอดเวลา การให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ จะช่วยให้สมาชิกรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้น การบริหารจัดการนั้นเป็นการดำเนินการไปเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีความราบรื่นที่สุด

7) ปัจจัยด้านการเงิน (Financial Factor) ปัจจัยด้านการเงินถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่ออุปสรรคแห่งความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน การไม่สามารถระดมทุนจากชาวบ้านได้เพียงพอ ทำให้ชุมชนต้องใช้จ่ายเงินจากการกู้ยืมเงิน ทำให้ธุรกิจมีหนี้สินสะสมพอกพูนไปเรื่อย ๆ จนเป็นเหตุให้วิสาหกิจชุมชนบางแห่งต้องล้มเลิกกิจการไป นอกจากนี้การวางแผนโครงการที่ต้องใช้เงินทุนที่มากเกินไปนั้น เท่ากับเป็นปัจจัยที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนนั้นต้องประสบกับปัญหาเร็วขึ้น ดังนั้นในการวางแผนทำการผลิต ชุมชนจำเป็นต้องมีการศึกษางบประมาณที่ใช้ในโครงการอย่างละเอียด และจะต้องมั่นใจในแหล่งที่มาของเงินทุนนั้นมากพอ

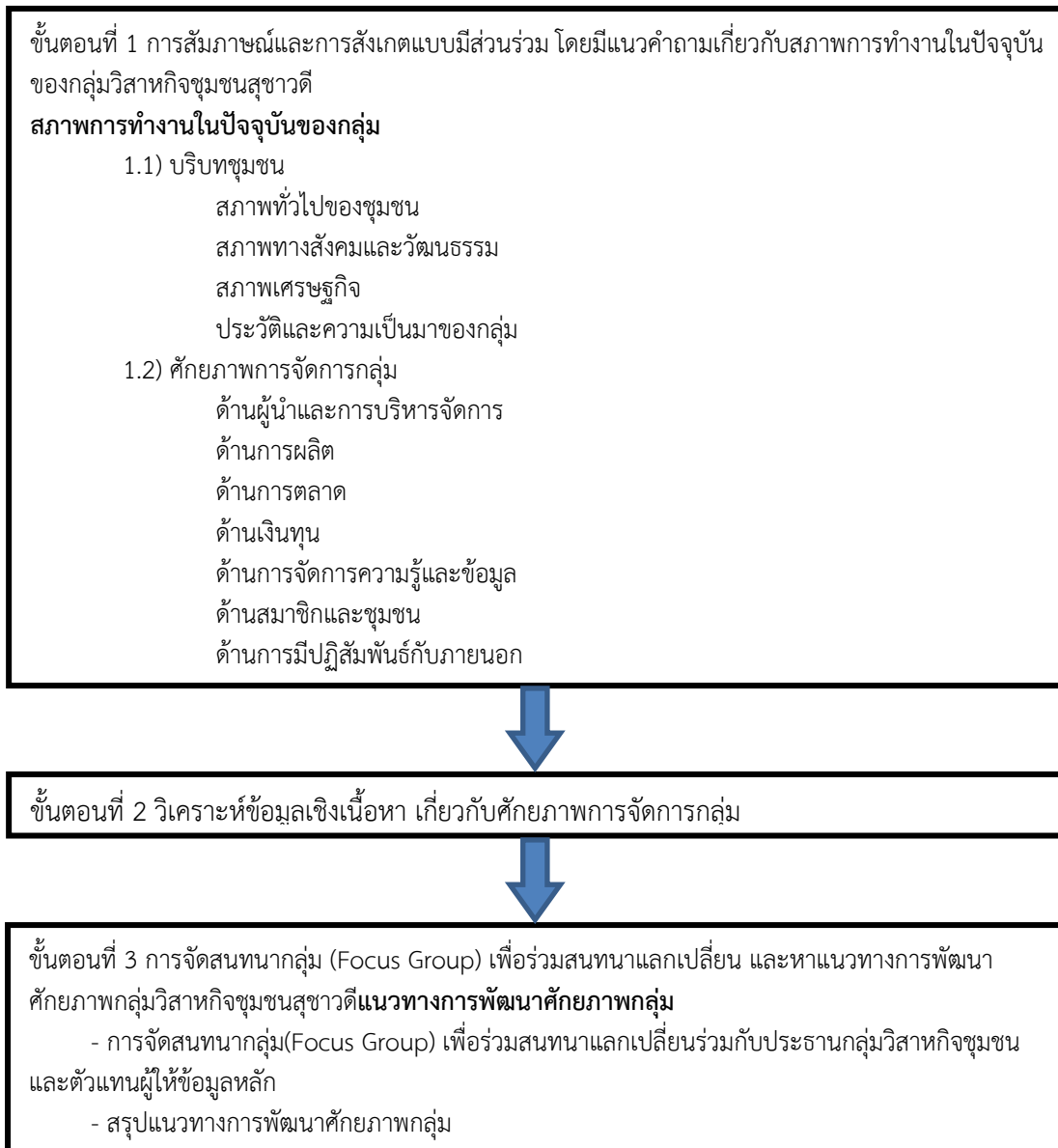
8) ปัจจัยด้านแรงงาน (Labour Factor) การมีความพร้อมด้านแรงงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนทำให้การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากต้นทุนในการจัดหาแรงงานจะน้อยกว่าเมื่อเทียบกับการดำเนินวิสาหกิจชุมชนที่ไม่มีแหล่งแรงงานเป็นของตนเอง ทำให้ต้องมีการจ้างแรงงานจากท้องถิ่นอื่นเข้ามา ซึ่งนอกจากต้องเสียค่าจ้างเพิ่มขึ้นแล้วยังทำให้การตกลงหรือพูดคุยกันยากกว่าแรงงานในท้องถิ่นเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนได้

9) ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวสมาชิก (Membership Factor) การเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน สมาชิกที่เข้าร่วมจำเป็นต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่ม ซึ่งสามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดผลต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น

10) ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร (Information Factor) ปัจจัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารนี้มีได้ครอบคลุมเฉพาะการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานให้แก่สมาชิกรับทราบหรือการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารระหว่างกลุ่มเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการที่กลุ่มจำเป็นต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องอื่น ๆ จากภายนอกด้วย เช่น ตลาดมีความต้องการสินค้าใด แบบใด แนวโน้มของสินค้าที่ชุมชนผลิตได้เป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้ธุรกิจสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบของการผลิตได้ทันกับความต้องการ หรือมีการนำเทคนิคใหม่ ๆ ใดบ้างมาใช้ในการผลิต เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงภายนอก (วิทยา จันทะวงศ์ศรี, 2547)

กระบวนการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 แผนผังแสดงลำดับกระบวนการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มหรือบุคคลที่มีส่วนสำคัญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาและดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มอย่างเป็นทางการ จำนวน 3 คน ผู้นำกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 2 คน สมาชิกกลุ่มและผู้มีส่วนร่วมจำนวน 22 คน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการทำงานในปัจจุบันของกลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็นบริบทชุมชน และการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา ดังนี้

2.1) บริบทชุมชน ประกอบด้วย สภาพทั่วไปของชุมชน สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจ ประวัติและความเป็นมาของกลุ่ม

2.2) การบริหารจัดการ ประกอบด้วย ด้านผู้นำและการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านเงินทุน ด้านการจัดการความรู้และข้อมูล ด้านสมาชิกและชุมชน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำกลุ่มสมาชิกกลุ่มและผู้มีส่วนร่วม นายกองค้การบริหารส่วนตำบลปริก และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน และนำข้อมูลที่ได้มาร่วมจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 10 คน ประกอบด้วยตัวแทนผู้นำกลุ่ม จำนวน 2 คน ตัวแทนสมาชิกกลุ่ม จำนวน 6 คน และตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 2 คน เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติ เกี่ยวกับศักยภาพการจัดการกลุ่ม และทำผลสรุปขั้นสุดท้าย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และหลักการวิเคราะห์ SWOT Analysis เกี่ยวกับศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี และนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

จากการศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผู้นำและการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด เงินทุน การจัดการความรู้และข้อมูล สมาชิกและชุมชน และการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจากผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ข้อมูลดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ศักยภาพวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1) จุดเด่น

ด้านผู้นำ

- มีองค์ความรู้เกี่ยวกับสรรพคุณของวัตถุดิบหลักจากธรรมชาติที่ใช้ในการผลิต เนื่องจากมีการใ้รู้ แสวงหาข้อมูลแหล่งอบรมเพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์อยู่เสมอ

- ผู้นำมีคุณสมบัติเป็นนักคิด นักวางแผน และนักการตลาด สามารถพูดโน้มน้าวสมาชิกให้เกิดความร่วมมือกันในกลุ่ม และติดต่อประสานงานหาลูกค้าเพื่อทำการตลาด

- มีการแบ่งแยกหน้าที่การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามโครงสร้างการทำงาน และเมื่อเกิดปัญหา ทางกลุ่มจะมีการประชุมและปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการผลิต

- มีแหล่งวัตถุดิบหลักเพียงพอที่ใช้ในการผลิต ส่วนใหญ่เป็นสมุนไพรธรรมชาติ ในท้องถิ่น เช่น มังคุด ต้นมะหาด บอระเพ็ด และน้ำนมแพะ ซึ่งเป็นสารธรรมชาติ ลดการใช้สารเคมี และเป็นการลดต้นทุนในการผลิต

- มีการควบคุมกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามสูตรเพื่อป้องกันความผิดพลาด

- แรงงานการผลิตเป็นสมาชิกกลุ่มและชาวบ้านในชุมชนทั้งสิ้น

- ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ ดีระดับ 4 ดาว ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน(มผช.) ,
เครื่องหมายรับรองฮาลาล และองค์การอาหารและยา (อย.) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ด้านสมาชิกและชุมชน

- สมาชิกมีความรู้และทักษะในการผลิต จากประสบการณ์ การถ่ายทอดของผู้นำและจาก
การศึกษาดูงาน

- มีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก เช่น มีการปันผลยอดขายให้กับสมาชิกเป็นรายปี หุ้นละ
10 บาท

- มีการทำกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ร่วมกัน เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์ปีใหม่ และ
กิจกรรมวันเด็กของหมู่บ้าน เป็นต้น

2) จุดด้อย

ด้านการตลาด

- การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่รู้จักทั้งในระดับจังหวัด ระดับประเทศ และ
ต่างประเทศยังมีน้อย

- ขาดการส่งเสริมและหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า ที่หลากหลายทั้งในประเทศ และ
ต่างประเทศ

- วิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ มักทำผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกัน มาแข่งขันกันเอง ส่งผลต่อรายได้กลุ่มที่
ลดน้อยลง

- ทางกลุ่มยังไม่มีแผนธุรกิจ ในการขยายการผลิตและการตลาด เพื่อแข่งขันกับวิสาหกิจ
ชุมชนอื่น ๆ

ด้านเงินทุน

- อัตราดอกเบี้ยจากแหล่งเงินกู้ ค่อนข้างสูง และต้องใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกัน ส่งผล
ต่อเงินลงทุน เพื่อการผลิต การตลาด และการซื้อเครื่องจักรใหม่ ๆ ของทางกลุ่มวิสาหกิจเป็นอย่างมาก

ด้านการจัดการความรู้และข้อมูล

- ยังขาดการจัดการความรู้ เช่น การผลิต ฐานลูกค้าทางการตลาด ข้อมูลสรรพคุณ
สมุนไพร เพื่อถ่ายทอดไปยังสมาชิกรุ่นหลัง

3) อุปสรรค

- ปัจจุบันมีคู่แข่งทางการตลาด โดยเฉพาะวิสาหกิจด้วยตัวเอง แต่ยังมีบริษัทที่ขายวัตถุดิบ
ลงมาทำผลิตภัณฑ์ขายแข่งกับวิสาหกิจชุมชนด้วย และสามารถตั้งราคาขายให้ต่ำกว่าได้อีก

- ปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลต่อกำลังซื้อของประชาชน และยังส่งผลต่อรายได้ของ
ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้วย

4) โอกาส

- ปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในขั้นชะลอตัว เช่น ราคาขายตกต่ำ อนาคตอาจส่งผล
ให้วิสาหกิจชุมชนกลายเป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน

- นโยบายรัฐบาลหันมาให้ความสนใจและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีงบประมาณในการ
ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนหลายด้าน เช่น งบประมาณการทำวิจัย การส่งเสริมให้มีที่ปรึกษาธุรกิจ เพื่อผลักดัน
ให้วิสาหกิจชุมชนสร้างรายได้ให้กับประเทศ และประชาชนอยู่รอด

1.2 ศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ที่เด่นชัด มี 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านผู้นำและการบริหารจัดการ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี มีการจัดการกลุ่มแบบสมาชิกมีส่วนร่วมในลักษณะของกรรมการ ทางกลุ่มจะมีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยผู้นำกลุ่มมีการสนับสนุนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และแผนการดำเนินงานในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ผู้นำเป็นคนมีความสามารถ ดูแลและพัฒนากลุ่มได้ดี สมาชิกมีรายได้เสริม และมีการจัดสรรเงินปันผลให้กับสมาชิกเป็นรายปี ดังนั้นการที่กลุ่มใด ๆ มีผู้นำที่มีความพร้อมในการจัดการ จะสามารถสร้างแรงจูงใจทำให้ชาวบ้านรวมพลังกันในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนให้สำเร็จลุล่วงไปได้ อย่างราบรื่น โอกาสที่ชาวบ้านจะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม ก็มีความเป็นไปได้สูง

“ผู้นำเป็นคนมีความสามารถ ดูแลและพัฒนากลุ่มได้ดี มีความคิด มีความเป็นนักผลิต นักขาย เป็นคนเก่ง เข้มแข็ง ต่อสู้ มีความสามารถพิเศษ เนื่องจากการจะรวมกลุ่มแม่บ้านเพื่อก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน นั้นเป็นเรื่องยาก เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพสวนยางพารา และสมัยนั้นยังมีราคาสูง แต่ประธานกลุ่มสามารถรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาต่อยอดสินค้าให้เป็นที่รู้จักและติดระดับ 4 ดาวได้” (ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปรึก, 12 มกราคม 2558)

2) ด้านการผลิต

การผลิตที่ดีควรเป็นการผลิตที่ตรงเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งในการผลิตของชุมชนนั้นหากเป็นการผลิตที่อาศัยวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น จะทำให้ต้นทุนอันเกิดจากการจัดหาวัตถุดิบลดลง ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี มีแหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่น เป็นสารจากธรรมชาติ ลดการใช้สารเคมี ซึ่งเป็นการลดต้นทุนในการผลิต และกระบวนการผลิตไม่ได้มีพิษ ที่เป็นมลพิษใด ๆ

ทางกลุ่มมีการสร้างความแตกต่างของสินค้าให้เป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งในในพื้นที่อำเภอสะเดา ยังไม่มีสินค้าที่ใกล้เคียงกับสินค้าของทางกลุ่มสุชาวดี มีการแปรรูปสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โลชั่น สบู่เหลว สบู่ก้อน ครีมนำ รุ่ง แชมพูผสมครีมขนาดผม เป็นต้น ปัจจุบันทางกลุ่มมีผลิตภัณฑ์จำนวน 17 ชนิด ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดได้ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน(มผช.) , เครื่องหมายรับรองฮาลาล และองค์การอาหารและยา (อย.) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้รับการคัดสรรในระดับประเทศ เป็นผลิตภัณฑ์ ระดับ 4 ดาว ประจำปี 2553 ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion) จังหวัดสงขลา

“วัตถุดิบ และสมุนไพรต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตหาได้ในท้องถิ่นเราเอง เช่น มังคุด ต้นมะหาด บอระเพ็ด และน้ำมันแพะ และแรงงานการผลิตก็มาจากคนในหมู่บ้านเราเอง” (ผู้นำกลุ่มอย่างเป็นทางการ , 25 มีนาคม 2558)

3) ด้านสมาชิกและชุมชน

ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี มีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก มีเงินปันผลให้กับสมาชิกเป็นรายปี และผลกำไรบางส่วน นำมาทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น กิจกรรมสังสรรค์ปีใหม่ และกิจกรรมวันเด็กของหมู่บ้าน เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิก มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก โดยต้องเป็นชาวบ้านในชุมชนเท่านั้น เพื่อเป็นการสร้างรายได้และกระจายรายได้ให้คนในชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนถือเป็นหัวใจหลักในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจ ที่จะต้องเน้นให้ชาวบ้านหรือคนในชุมชนเป็นเจ้าของหลัก ยิ่งชาวบ้านให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมมากเท่าใด ความพร้อมในการดำเนิน

กิจกรรมก็มีโอกาสขยายมากขึ้นเท่านั้น อีกทั้งมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาศึกษาดูงานจากวิสาหกิจชุมชน
สุชาวดี แสดงถึงความสำเร็จของกลุ่ม เพราะสินค้าก็จะจำหน่ายได้ไปในตัว

“นอกจากรายได้ในการผลิตแล้ว ทางกลุ่มมีการปันผลค่าหุ้น จัดงานวันปีใหม่ วันเด็ก และจะแจก
สบู่ให้กับโรงเรียนในชุมชนด้วย” (สมาชิกกลุ่ม, 25 มีนาคม 2558)

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัด สงขลา

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังแสดงในภาพประกอบที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus
Group)

ภาพประกอบที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ด้านการตลาด

- หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการให้ข้อเสนอแนะ
การออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า
- ส่งเสริมด้านการตลาด จัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการโฆษณา
และประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จักผ่านสื่อต่าง ๆ ของชุมชน
- ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ มาดูงานกับทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือให้
ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมาออกบูธจำหน่ายสินค้า
- หน่วยงานภาครัฐควรจัดหาสถานที่สำหรับจำหน่ายสินค้าโอท็อป ของตำบลปริก อำเภอ
สะเตา จังหวัดสงขลา ไว้ในแหล่งชุมชน ผู้คนผ่านไปมาซื้อหาสะดวก
- ส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อกระจายการสั่งซื้อสินค้า
ออนไลน์ และเป็นการส่งเสริมด้านการตลาดต่อไปในอนาคต

2) ด้านเงินทุน

- หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องจักร
ในการผลิตสมัยใหม่ อาจดูจากผลการดำเนินงานของกลุ่มในปีที่ผ่านมาเพื่อประกอบการอนุมัติวงเงินกู้

3) ด้านการจัดการความรู้และข้อมูล

- การสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการผลิตด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- การส่งเสริมและจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีขั้นพื้นฐาน จนถึงขั้นสูง ให้แก่สมาชิกหรือตัวแทนกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ
- การส่งเสริมและอบรมให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน และผู้สนใจในชุมชน เกี่ยวกับสมุนไพรท้องถิ่น การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การผลิตสูตรต่าง ๆ การทำการตลาด เพื่อถ่ายทอดไปยังสมาชิกรุ่นต่อไป

4) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

- การส่งเสริมการศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรม และสร้างความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันทั่วประเทศ ให้มากขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี และศึกษาแนวทางการพัฒนา ศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดีมีศักยภาพด้านผู้นำและการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้สมาชิกเกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และการดำเนินงานกลุ่ม มีการบริหารจัดการกลุ่มแบบสมาชิกมีส่วนร่วมในลักษณะของกรรมการ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามโครงสร้างการทำงาน ด้านการผลิต มีแหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่น เป็นการลดต้นทุนในการผลิต มีการควบคุมคุณภาพสินค้าผ่านตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน(มผช.) เครื่องหมายรับรองฮาลาล และองค์การอาหารและยา (อย.) จนผลิตภัณฑ์ได้ระดับ 4 ดาว ด้านสมาชิกและชุมชนมีรายได้เสริมและมีการจัดสรรเงินปันผลให้กับสมาชิกเป็นรายปี และผลกำไรบางส่วนนำมาทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก โดยต้องเป็นชาวบ้านในชุมชนเท่านั้น ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการสร้าง เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนร่วมกับหน่วยงานและชุมชนอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของวิสาหกิจชุมชนที่ดีคนในชุมชนต้องเป็นเจ้าของหลัก ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด และมีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมายหลัก (กัญญามน อินหว่าง, 2554) และสอดคล้องกับผลวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนา ศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิม พบว่า ด้านการดำเนินงาน และด้านการผลิต จะเป็นไปอย่างมีระบบ และปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่ม ส่วนใหญ่จะเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม คณะกรรมการมีความเสียสละ (นงนุช อิมเรือง, 2554) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ กระบวนการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน ความเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมของชุมชน การมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ตัวสมาชิก การบริหารจัดการ และข้อมูลข่าวสาร (วิทยา จันทะวงศ์ศรี, 2547)

แนวทางการพัฒนา ศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา พบว่า หน่วยงานภาครัฐควรให้การส่งเสริมด้านการตลาดสนับสนุนด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า จัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น ด้านเงินทุน ควรสนับสนุนแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องจักรในการผลิตสมัยใหม่ ด้านการ

จัดการความรู้และข้อมูล ส่งเสริมการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการผลิต การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สมุนไพรท้องถิ่น ให้แก่ผู้สนใจในชุมชน เพื่อถ่ายทอดไปยังสมาชิกรุ่นต่อไป ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ส่งเสริมการศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรม และสร้างความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันทั่วประเทศ ให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัย เรื่อง ปัญหาและความต้องการการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการการช่วยเหลือจากหน่วยงานทางภาครัฐในเรื่องการออกแบบและสร้างตราสินค้าให้เป็นที่รู้จักมากที่สุด รองลงมาคือเรื่องความต้องการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ (ทิวา แก้วเสริม, 2551) และยังคงสอดคล้องกับผลวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดกลุ่ม OTOP จังหวัดนนทบุรี : กรณีศึกษากลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร พบว่า ผลิตภัณฑ์เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้วัตถุดิบทรัพยากรในพื้นที่ ปัญหาที่พบ คือ ผู้ประกอบการ OTOP ขาดความรู้ ความเข้าใจการพัฒนาผลิตภัณฑ์-บรรจุภัณฑ์ และการสร้างแบรนด์ ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการตลาด เครือข่าย OTOP ไม่เข้มแข็งขาดความร่วมมือของบุคคลในเครือข่าย ขาดเงินทุนในการดำเนินงาน การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนจากส่วนกลางและภายในจังหวัดยังไม่ต่อเนื่อง (สมบุญรณ์ ชันธิโชติ และคณะ, 2558)

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

- 1) หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า จัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการโฆษณาและประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จักผ่านสื่อต่าง ๆ
- 2) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนเงินทุน และแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- 3) ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดีควรพัฒนาในด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ แล้วพัฒนาไปสู่การวางแผนร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน จะทำให้งิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ในการสนับสนุนทุนทำวิจัย และเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ตลอดจนส่งเสริมทางด้านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้การทำวิจัยและเขียนบทความวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลประกอบการทำวิจัย ตลอดจนทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาภรณ์ อินทหว่าง และคณะ. (2554). *การจัดการวิสาหกิจชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ทิวา แก้วเสริม. (2551). *ปัญหาและความต้องการการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) จังหวัดเพชรบูรณ์*. เพชรบูรณ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ธนกร บุญศิริธนา. (2558, 12 มกราคม). ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปริก. สัมภาษณ์.
- นงนุช อิมเรือง. (2554). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิม*. วารสารการบริหารท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2554).

- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมบูรณ์ ชันธิโชติ และ ชัชสรณ์ รอดเยี่ยม. (2558). *การพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดกลุ่ม OTOP จังหวัดนนทบุรี : กรณีศึกษากลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร*. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 เลขหน้า : 120-130.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. กรุงเทพฯ.